Реклама

Кремль опинився в пастці: чому нафтова криза не врятує економіку Росії

07:00 20.05.2026 Ср · 8 хв

Поки видобуток нафти в РФ падає, росіянам уже готують підвищення податків

Юрій Дощатов

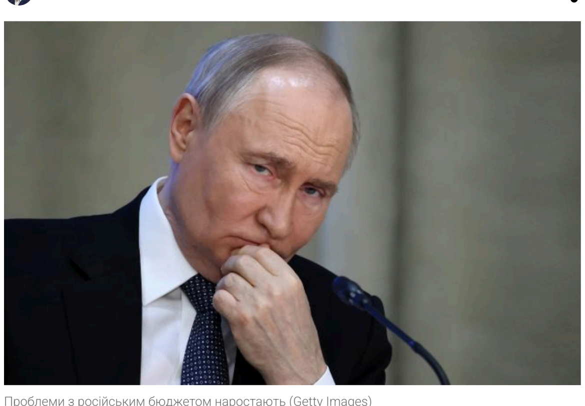

Проблеми з російським бюджетом наростають (Getty Images)

Не витрачай час на шум! Читай тільки суть з РБК-Україна у Google

Військове загострення на Близькому Сході тимчасово принесло Росії додаткові нафтогазові доходи. Але навіть різкий стрибок цін на нафту не зміг зупинити зростання дефіциту російського бюджету. Військові витрати, удари по нафтовій інфраструктурі посилюють тиск на фінансову систему Кремля.

Чому зростає дефіцит російського бюджету попри різке підвищення цін на нафту, в матеріалі спецкора РБК-Україна Юрія Дощатова.

Читайте також: Путін намагається приховати проблеми в економіці РФ: в ISW викрили брехню Кремля

Головне:

- Дефіцит бюджету РФ **продовжує зростати** попри дорогу нафту.
- Зростання військових і соціальних витрат **випереджає нафтогазові доходи.**
- Удари по нафтовій інфраструктурі РФ **ускладнюють експорт і переробку.**
- Кремль готується шукати **нові джерела наповнення бюджету** – від підвищення податків до скорочення соцвитрат.

Російський бюджет, доходи якого наприкінці минулого року почали різко скорочуватися через санкції США, поточного року закріпив тренд.

За січень-лютий 2026 року, за даними української розвідки, дефіцит бюджету зріс **до 69,9 млрд доларів**. Це в півтора раза більше за оцінку мінфіну (43,3 млрд) і вже вище за річний плановий показник у 50,5 млрд доларів.

За підсумком квітня дефіцит сягнув уже 78,4 млрд доларів. **Витрати збільшилися на 15,7%** порівняно з минулим роком. Зросло фінансування військових і соціальних програм та окремих секторів економіки.

Падіння доходів – на 4,5% – до 11 721 млрд рублів. При цьому, прогноз економічного зростання на 2026 рік знижено з 1,3% до 0,4%.

Мінфін Росії визнає дефіцит "високим", але намагаючись згладити картину, заявляють, що ситуація "відповідає цільовим параметрам структурного дефіциту".

Зростання дефіциту пояснюють "випереджальним фінансуванням витрат". Це означає, що гроші витрачають авансом із бюджету, запланованого на друге півріччя.

Але бюджетний дефіцит міг бути ще вищим, якби не ескалація ситуації в Ірані. Вона докорінно змінила геополітичну та економічну ситуацію у світі.

Нафтова криза, що виникла через блокаду Ормузької протоки, призвела до різкого зростання цін на енергоносії. Ціна нафти марки Brent перевищувала 100, а в деякі дні і 120 доларів за барель.

Російська нафта марки Urals подорожчала більш ніж у 2 рази порівняно з початком року. На піку загострення конфлікту в Ірані на початку квітня її ціна злітала до 124 доларів за барель.

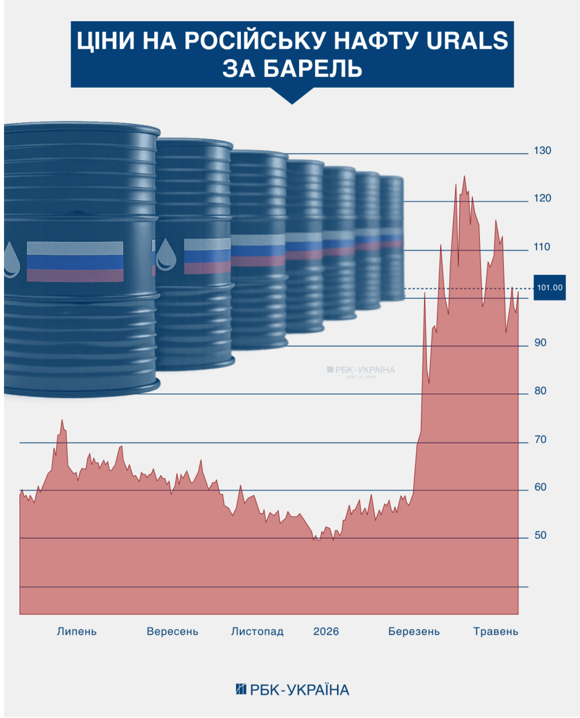

Дані про ціну нафти за матеріалами IEEFA

Європа, насамперед, Франція, Іспанія та Бельгія, у першому кварталі 2026 року наростили імпорт російського LNG на 6,9 млрд кубометрів (на 16-17%), повідомляє IEEFA.

Різко збільшили закупівлі російської нафти Китай та Індія, щоб компенсувати перебої з поставками з Близького Сходу.

> **Читайте також:** Британія відправить в Ормузьку протоку дрони, винищувачі та військовий корабель

За останніми даними, добові доходи Росії від експорту нафти становлять 374 млн євро, газу – 78 млн євро.

Зростання цін на нафту не сильно допомогло російському бюджету

Безумовно, зростання цін на нафту і газ і збільшення обсягів імпорту позитивно позначилося на доходах Росії. Але все одно в січні-квітні поточного року вони були нижчими за торішні за цей самий період на 38,3%, і склали 2 298 млрд руб.

Фактично, зараз Росія отримує надприбутки від експорту нафти і газу. Але їх не вистачає, щоб покрити збільшення військових і соціальних витрат.

Щоб покрити бюджетний дефіцит Росії, ціна нафти повинна триматися на сьогоднішньому рівні мінімум до другого кварталу наступного року, вважає фінансовий аналітик Андрій Шевчишин.

"Поточний дефіцит бюджету РФ за 4 місяці 5,9 трлн руб. Щоб закрити тільки цей дефіцит, ціни на нафту на поточних рівнях повинні триматися 8-11 місяців. Але я в це не вірю", – зазначив він.

Другий варіант – ціна нафти зросте до 200 доларів за барель і буде на такому рівні 4-5 місяців. Але це практично неймовірно, переконаний Шевчишин. Навіть нинішні високі ціни протягом ще кількох місяців можуть призвести до світової кризи та зниження цін на нафту.

Криза призводить до інфляції, девальвації, до згортання виробництва і як наслідок, скорочення попиту на нафту, що викликає падіння цін.

Шевчишин вважає, що з метою наповнення бюджету для компаній нафтогазового сектору можуть запровадити податок на надприбуток, з огляду на зростання цін на нафту і газ.

"Грубо кажучи, це ще потенційно дасть зверху 25-30%. Потенціал додаткових доходів бюджету 7,7 млрд доларів на місяць", – сказав експерт.

У березні Путін дійсно доручив уряду опрацювати варіант податку на надприбуток. Але цей податок, у всякому разі, поки що, не планувався для компаній нафтової та газової галузі. Він може торкнутися металургів і золотопромисловців.

> **Читайте також:** У Путіна вирішили рятувати економіку, що тоне, за рахунок багатіїв: що на них чекає

Спроба застосовувати подібний захід уже була 2023 року, коли в РФ ввели разовий збір. Він приніс до бюджету додатково близько 319 млрд рублів.

Ексрадник президента України Олег Устенко вважає відносно слабкий ефект на доходи російського бюджету від зростання цін на нафту тим, що максимально високі ціни були недовго.

"Вони трималися від кількох днів до 1-2 тижнів. Середньозважена ціна за підсумком була все ж нижче 110 доларів", – зазначив він у коментарі РБК-Україна.

Більш значну роль у скороченні потенційних доходів зіграли обстріли з боку України, які активізувалися якраз у період початку війни в Ірані.

Пожежа на НПЗ "Лукойлу" після атаки українських безпілотників (фото: СБС ЗСУ)

ЗСУ били по портовій інфраструктурі, що забезпечує експорт нафти і нафтопродуктів. У деякі дні через влучання в нафтові термінали та об'єкти перевалки нафти в портах, експорт нафти падав там на 40%. Але ці об'єкти досить швидко відновлюються.

Наносяться удари і по вузлових станціях перекачування нафти. Виведення їх з ладу блокує навантаження нафти в танкери. Тобто, нафту в порт доставити можна, але закачати в танкер – ні. Фактично такі обстріли теж знижують фізичні обсяги можливого експорту.

У підсумку, **експорт нафти все-таки зріс**, але доходи від цього були не такі великі, як могли б бути без обстрілів інфраструктури. До того ж, знижки для Індії та Китаю збільшилися, що скоротило потенційну маржу для РФ.

А ось **експорт нафтопродуктів скоротився на 10%**. І тут фінансові втрати були істотнішими через вищі ціни на продукти нафтопереробки порівняно із сирою нафтою.

У результаті в бюджетних надходженнях втрати від зниження експорту нафтопродуктів компенсувалися збільшенням доходів від продажу сирої нафти.

Дефіцит бюджету продовжить зростати

ЗСУ вражають не тільки портову інфраструктуру, що забезпечує експорт нафти і нафтопродуктів, а й НПЗ і нафтові сховища. Це створює проблеми з нафтопереробкою і може призвести до скорочення видобутку нафти, переконаний Олег Устенко.

"Якщо немає можливості транспортувати нафту в пункти перекачування або переробляти, то компаніям просто доведеться скорочувати видобуток", – зазначив Устенко.

Остання статистика підтверджує, що процес уже почався. За підсумком квітня видобуток знизився на 5% порівняно з квітнем 9,29 млн барелів на добу.

"Російські компанії в патовій ситуації. У землі нафта є, але її немає сенсу піднімати. Тож проблеми з бюджетом наростатимуть залежно від того, за якими напрямками триватимуть атаки ЗСУ", – зазначив Устенко.

Він упевнений, що об'єктами ураження залишатиметься і портова інфраструктура, що забезпечує експорт нафти і нафтопродуктів, і НПЗ, і нафтосховища. Саме такий комплексний підхід забезпечить максимальне зниження доходів РФ від імпорту нафти використовуючи мілітарний інструмент.

Але краху російської економіки все одно не відбудеться найближчим часом, упевнений Устенко. У Кремля в запасі ще достатньо можливостей для забезпечення роботи своєї військової машини.

"Бюджетні проблеми Москва вирішує швидко і без зайвих розмов. Думу вже змусили проголосувати за підвищення ПДВ до 22%. Якщо проблеми з фінансуванням бюджету наростатимуть – почнуть різати витрати на соцсектор. А якщо всередині країни виникне невдоволення, то застосують репресивний апарат. Витрати на силовиків там збільшують ще з 2023 року", – зазначив Олег Устенко.

У Кремлі чудово розуміють, що ситуація загострюється, а зростання нафтових доходів – тимчасове.

Путін уже публічно заявив, що російським компаніям і уряду слід "проявляти обережність" при використанні надприбутку від підвищення цін на нафту.

Питання-відповідь (FAQ)

– Чому зростання цін на нафту не рятує бюджет РФ?

– Навіть після різкого подорожчання нафти і газу доходи Росії зростають повільніше за витрати. Основна причина – рекордні витрати на війну, силовий блок і підтримку економіки.

– Як війна в Ірані допомогла Росії?

– Через кризу на Близькому Сході зросли світові ціни на нафту і газ. Росія тимчасово збільшила доходи від експорту енергоресурсів, а Китай та Індія наростили закупівлі російської нафти.

– Чому ефект від дорогої нафти виявився обмеженим?

– Високі ціни трималися недовго, а російська нафта продовжує продаватися зі знижками. Додатково на експорт впливають удари по нафтовій інфраструктурі та проблеми з логістикою.

– Як атаки ЗСУ впливають на нафтові доходи РФ?

– Удари по НПЗ, нафтобазах, портах і об'єктах перевалки ускладнюють експорт і переробку нафти. Це знижує потенційні доходи Росії і створює ризики скорочення видобутку.

– За рахунок чого Кремль може закривати дефіцит бюджету?

– Влада РФ може підвищувати податки, посилювати тиск на бізнес, збільшувати внутрішні запозичення і скорочувати частину соціальних витрат.

– Чи можливий крах економіки Росії найближчим часом?

– Попри зростання дефіциту бюджету, у Кремля поки що залишаються фінансові резерви та інструменти для підтримки військової економіки.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі: Російська Федерація · НПЗ · Близький Схід

Реклама

Ad

НОВИНИ

Удар по Прилуках: вже понад 20 поранених, понівечений ТЦ "Епіцентр" (фото)

Реклама

Ad

Інформаційний портал «РБК-Україна» має тримовну версію (українську, російську та англійську), головна сторінка порталу - https://www.rbc.ua. Фотографії, зображення належать їх правовласникам. Всі фотографії на Порталі, авторами яких є журналісти «РБК-Україна», розміщені на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не поділяти точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірність та зміст реклами відповідальність несе рекламодавець. Матеріали, позначені плашкою: «Прес-релізи», «Спецпроект», «Партнерський матеріал», «Promo», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і призначені, як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компаній» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компаній, базуються на пресрелізах, які випускають самі компанії, і за які редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.

© LLC «UBT MEDIA», 2006-2026.